

ЖОСПАР:

□ Кіріспе:

□ Негізгі бөлім:

- 1. Наркозға арналған заттар және оның жіктелуі.
- 2. Техникалық қауіпсіздігі.
- 3. Ингаляциялық наркозға арналған заттар.
- 4. Сұйық ұшқыш заттар.
- 5. Газ тәрізді заттар.
- 6. Ингаляциялық емес наркозға арналған заттар.
- 7. Наркозға арналған заттарды жұптастырып қолдану.

□ Қорытынды.

- Бұл топтың заттары хирургиялық наркоз шақырады. Бұл жағдай сана-сезімнің тоқтауымен, сезімталдық
- (бірінші кезекте ауыру) және рефлекторлық реакциялардың басылуымен, қаңқа бұлшықеттері тонусының төмендеуімен жүретін ОЖЖ-нің қайтымды тежелуімен сипатталады.

- Наркозға арналған заттардың барлық негізгі әсерлерінің дамуы олардың ОЖЖ-де нейронаралық(синапстық)берілуді тежеуінен байланысты.Бұл кезде афферентті импульстерден берілудің бұзылуы,қыртыс-қыртысасты байланыстардың,аралық мидың,ортаңғы мидың, жұлынның және т.б. Қызметтері өзгереді. Синапстық берілулердің бұзылуларына байланысты пайда болған ОЖЖ-нің функционалды дезинтеграциясы наркоздың дамуын шақырады.

НАРКОТИКАЛЫҚ ЗАТТАР ҚОЛДАНЫЛУЫ:

- ОЖЖ-нің әртүрлі деңгейінің синапстық шоғырларының және морфофункционалды жиналулардың наркозға арналған заттардың әсеріне сезімталдығы әр қалай. Наркозға арналған заттардың әсерлеріндегі белгілі кезеңдердің болуы осыған байланысты.

КЕЛЕСІ КЕЗЕҢДЕРГЕ БӨЛІНЕДІ:

- | -анальгезия сатысы;
- | | -қозу сатысы;
- | | | -хирургиялық наркоз сатысы.
- 1-деңгей (| | | -1)-беткейлік наркоз
- 2-деңгей(| | | -2)-жеңіл наркоз
- 3-деңгей(| | | -3)-терең наркоз
- 4-(| | | -4)-өте терең наркоз
- | V-агония(жанталас)сатысы.

НАРКОЗҒА АРНАЛҒАН ЗАТТАРДЫ ПРАКТИКАДА ҚОЛДАНЫЛУЫНА БАЙЛАНЫСТЫ БӨЛІНУІ:

- 1.Ингаляциялық наркозға арнаған заттар
- Сұйық ұшқыш заттар
- Фторотан Энфлуран
- Изофлуран Наркозға арналған эфир
- Газ тәрізді заттар
- Азоттың шала тотығы

- 2.Ингаляциялық емес наркозға арналған заттар
- Пропанидид Гексенал
- Пропофол Натрий оксибутираты
- Натрий тиопенталы Кетамин

ИНГАЛЯЦИОННЫЕ ЗЛАТА.

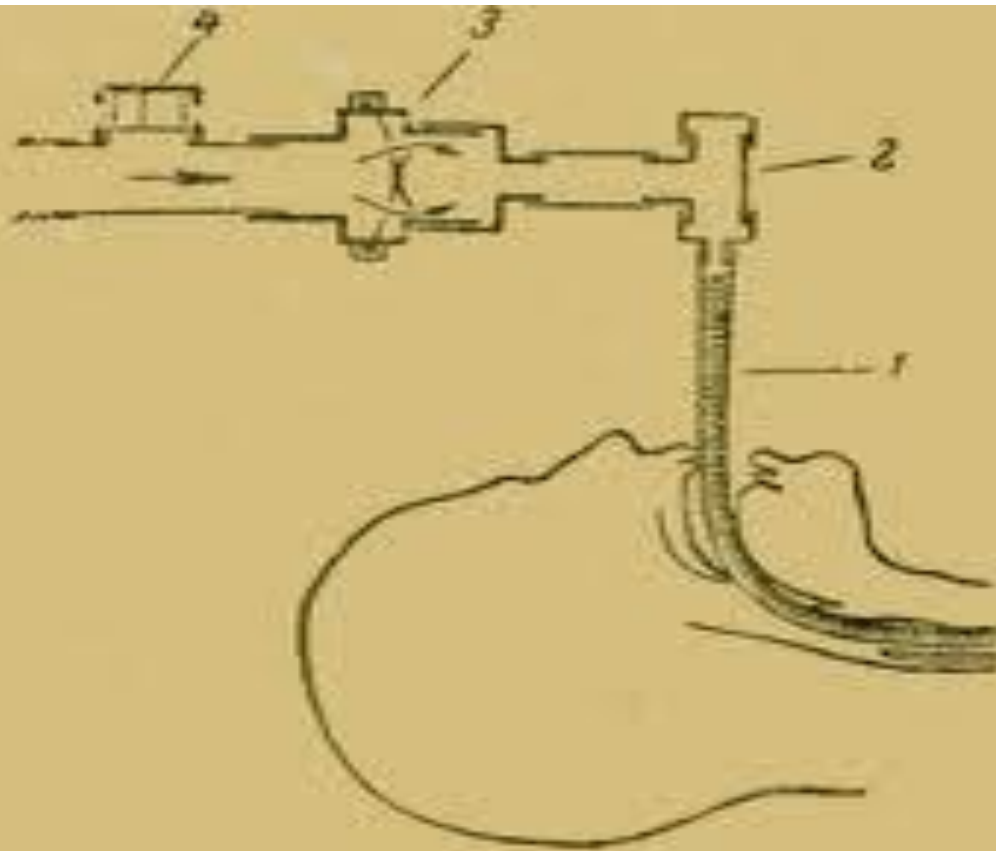

Рис. 9. Схема интубационного наркоза.

1 — интубационная трубка, введенная в трахею; 2 — адаптер; 3 — дыхательный клапан при управляемом дыхании; 4 — дыхательный клапан при самостоятельном дыхании.

- Наркозға арналған заттардың негізгі сипаттамасының бірі **наркотикалық кеңдігі** болып саналады-бұл препаратың наркоз шақыратын концентрациясы мен оның сопақша мидың өмірге қажетті орталықтарын тежеуін шақыратын минималды уытты концентрациясының арасындағы диапазоны.

ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІГІ:

- Өрт жағынан қауіпсіздігі:
- Олар жанбауы және жарылмауы тиіс.
- Операциялық бөлмеде көптеген түрлі аппаратуралар болады, олардың сәл істен шығуы наркозға арналған жанғыш заттардың өртенуінің себептері болуы мүмкін.

ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІГІ:

ИНГАЛЯЦИЯЛЫҚ НАРКОЗҒА АРНАЛҒАН ЗАТТАР:

- Ингаляциялық наркозда бу тәрізді күйге жылдам айналатын ұшқыш сұйықтықтарды (фторотан, наркозға арналған эфир), сондай-ақ газ тәрізді заттар (азоттың шала тотығы, циклопропан)
- қолданылады. Әдетте тыныс алатын ауада қажетті концентрацияны беретін арнайы аппараттарды қолданады.

- Ингаляциялық наркозға арналған заттармен тыныс алғанда олар диффузия жолымен өкпеден қанға түседі. Препарат
- абсорбциясы оның тыныс алатын ауадағы концентрациясына, тыныстың көлемі мен жиілігіне, альвеолдардың беткейі мен өткізгіштеріне, наркозға арналған заттардың қанда еруіне және кіші қанайналымдағы қан ағудың жылдамдығына байланысты.

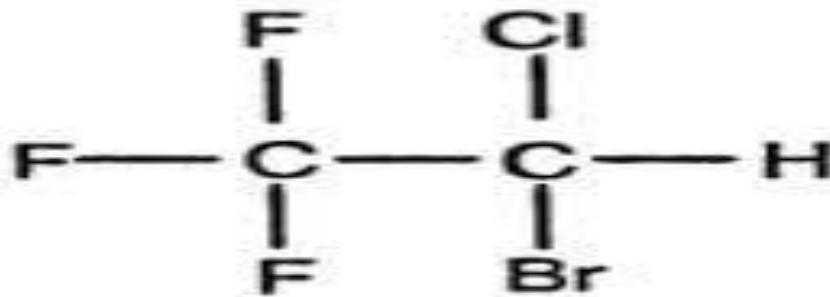
СҰЙЫҚ ҰШҚЫШ ЗАТТАР:

- Фторотан;
- Энфлуран;
- Изофлуран;
- Наркозға арналған эфир т.б. препараттар.

ФТОРОТАН

- Фторотан фторы бар алифатикалық қосылыстарға жатады. Жоғары наркотикалық белсенділігімен (эфирден 3-4 есе) сипатталады. Наркоз өте қысқа қозу сатысымен жылдам басталады (3-5 мин кейін). Препаратты тыныс жолдарынан алып тастағаннан кейін науқас 5-10 мин кейін оянады.

ПРАКТИКАДА ҚОЛДАНЫЛУЫ:

- Наркоз бұлшықеттердің барынша босаңсуымен жүреді.
- Фторотан әсеріне кезбе нерв жүйкенің тонусының жоғарлануына байланысты брадикардия тән(атропинді енгізумен жойылады).
- Артериялық қысымды төмендетеді.
- Жүрек аритмиясы дамиды.
- Сілекей, бронх және асқазан бездерінің секреторлық белсенділігін төмендетеді.

СЕВОФЛУРАН:

- Ол наркозды тез шақырады, әсерінің оңай басқарылуымен және наркоздан жылдам шығуымен сипатталады, жоғарғы тыныс алу жолдарының шырышты қабаттарын тітіркендірмейді, ішкі мүшелердің қызметіне теріс әсері шамалы. Жүрек қантамыр жүйесіне, мидың қанайналымына және тынысқа аз дәрежеде әсер етеді.

НАРКОЗГА АРНАЛҒАН ЭФИР:

- Химиялық құрамы бойынша диэтил эфиріне жатады.
- Наркотикалық белсенділігі айқын, уыттығы төмен.
- Тыныс алатын ауадағы эфирдің концентрациясы наркозды беру әдісі мен науқастың сезімталдығына байланысты 2-4-тен 10-12 көлем%.

□ Адгезия сатысы:

- Ауру сезімдерінің басылуымен сипатталады, сана сезім сақталады, бағдар бұзылған, амнезия тән.

□ Қозу сатысы:

- 10-20 мин. Қыртыс асты құрылымдардың белсенділігінің жоғарылауымен сипатталады.
- Көз қарашықтары кеңейеді, тыныс алу жиілейді, тахикардия байқалады.

- Хирургиялық наркоз сатысында:
- Нейрон аралық берілулердің ары қарай тежелуі мида да жұлындада байқалады.
- Сана-сезім тоқтаған, ауру сезімі жоқ.
- Қарашықтары тарылған.

- Ацидоз шақырады.
- Эфирлік наркоздан кейінгі ояну 30 мин ішінде жүреді.

ГАЗ ТӘРІЗДІ ЗАТТАР:

- Азоттың шала тотығы:
- Операция кезінде жанама әсер көрсетпеді, тітіркендіргіш әсері жоқ.
- Негізгі ерекшелігі:
- Наркотикалық белсенділігі төмен.
- операциядан кейін жүрек айну, құсу жиі болады.

□ Қолданылуы:

□ Миокард инфарктісінде, қатты ауру сезімдерінде.

□ Азоттың шала тотығын анальгезия кезінде ұзақ уақыт қолдануға болмайды.

ИНГАЛЯЦИЯЛЫҚ ЕМЕС НАРКОЗҒА

АРНАЛҒАН ЗАТТАР:

- Көбінесе парентералды, сирек энтералды қолданылады. Парентералды –көктамырға енгізу.
- Қолданылатын препараттардың көктамырға енгізілетіндердің ішінде, әсерлердің ұзақтығы бойынша оларға келесі топтарға бөлінеді.

- 1.Әсері қысқа(наркозды көктамырға енгізгенде әсерінің ұзақтығы 15 мин дейін)-
- Пропанидид,пропофол,кетамин

- 2.Әсерінің ұзақтығы орташа-(наркоздың ұзақтығы 20-30 мин)-натрий тиопенталы, гексенал.

- 3.Әсері ұзақ-(наркоздың ұзақтығы 60 мин жоғары)-натрий оксибутираты.

ПРОПАНИДИД ПРЕПАРАТЫ.

- Ерекшелігі:
- Наркоздың қозу сатысынсыз өте жылдам басталуымен 30-40 сек кейін сипатталады.
- Тахикардия гипотензия, бұлшықеттің тарылуы, тромб түзілуі мүмкін.
- Қолданылуы:
- Қысқа уақытты операцияларды жүргізуге.

НАТРИЙ ТИОПЕНТАЛЫ

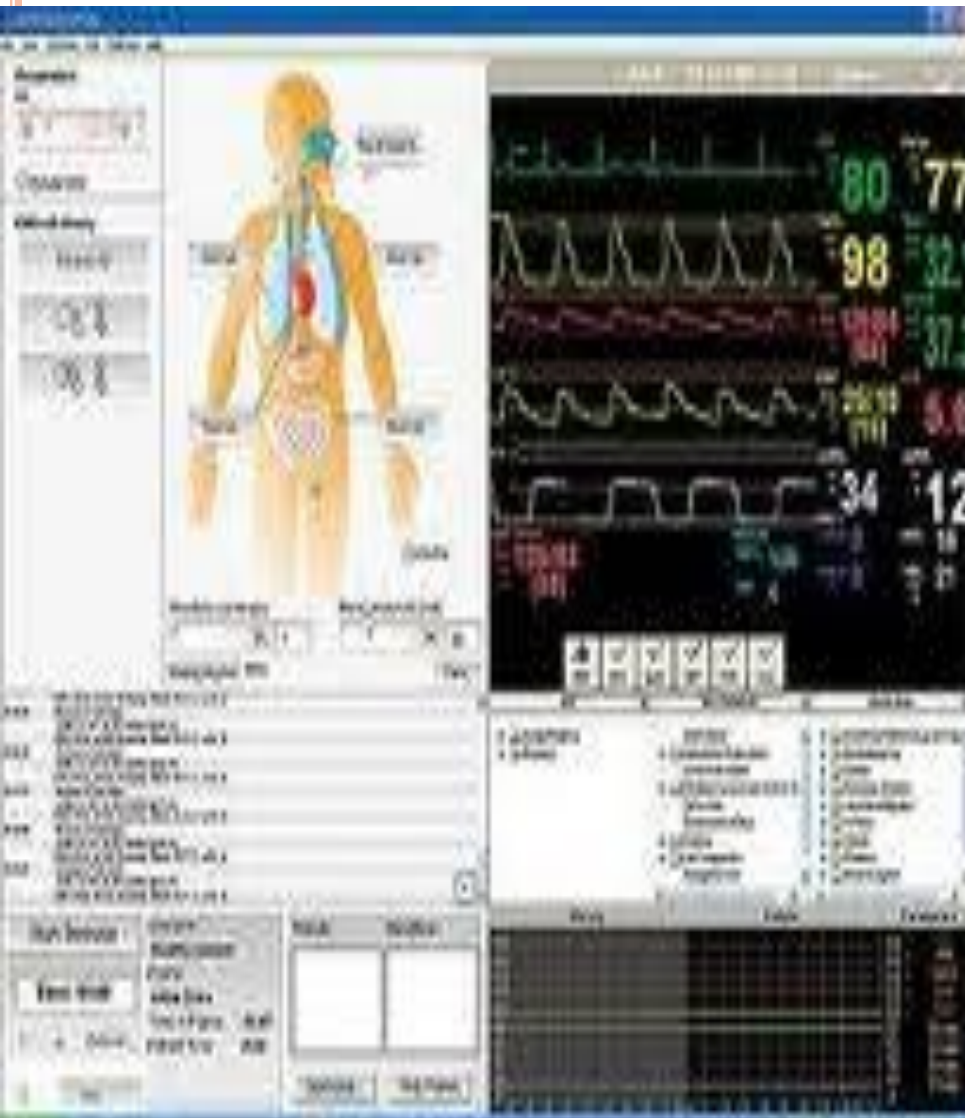
- Әсер ету механизмі:
- Көктамырға енгізгенде 1 мин кейін қозу сатысынсыз наркоз шақырады. Ұзақтығы 20-30 мин.
- Фармокологиялық әсері:
- Бұлшықеттерде тырысулық тартылулар, ларингоспазм дамиды.

- Қолданылуы:
- Кіріспе наркозда немесе қысқа операциялық
- Кірісулерде қолданылады.
- Жанама әсері:
- Препаратты жылдам енгізу апноэ және коллапсқа әкелуі мүмкін.

ОРГАНИЗМГЕ ЭСЕРЛЕРІ:

НАРКОЗҒА АРНАЛҒАН ЗАТТАРДЫ ЖҰПТАСТЫРЫП ҚОЛДАНУ:

- Әдетте 2-3 препаратты біріктіреді.
Ингаляциялық наркозға арналған заттарды ингаляциялық немесе ингаляциялық емес жолмен енгізілетін препараттармен жұптастырады.
- М:барбитурат немесе басқа жылдам әсер ететін ингаляциялық емес наркозға арналған зат+фторотан немесе энфлуран, изофлуран+азоттың шала тотығы.

ҚОРЫТЫНДЫ:

- Қорыта келгенде наркозға арналған дәрілік заттарды жиі операциялар кезінде, науқасты тыныштандыру ауру сезімін басу үшін қолданылады. Наркозға арналған дәрілік заттардың пайдалы жағы және зиянды организмге кейбір ағзалардың қызметіне әсер етеді. Көп дозада қолданғанда жиі психикалық тежелулерге үлкен дозада естен тануға әкеледі. Сондықтанда бұл дәрілік заттарды дәрігердің бақылауымен белгілі мөлшерде қолдану тиіс.
- **Адам денсаулығы-ең қымбатты дүние!**

